Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Большенуркеевская средняя общеобразовательная школа»
Сармановского муниципального района РТ

Рассмотрено
на заседании МО
__________Ашрафзянова Г.А.
Протокол № 1 от 21.08. 2023 г.

Согласовано
Заместитель директора по УР
__________Хайруллина Л.Н.
22.08 2023 г.

Утверждено и введено приказом № 75
от 23.08 2023 г.
Директор МБОУ «Большенуркеевская СОШ»:
__________ Л.Н. Шайхеразиева

Рабочая программа по родной (татарской) литературе для 8 класса

Принято на заседании
педагогического совета
№ 2 от «23» 08 2023 г.

Составитель: учитель 1квалификационной категории
родного (татарского)языка и литературы
Хайруллина Л.Н.

2023-2024 учебный год

Пояснительная записка

Рабочая программа разработана для 8 класса в соответствии с нормативно-правовыми и инструктивно-методическими документами:

- Федеральный закон № 273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации» от 29 декабря 2012 года;
- Федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования и науки Российской Федерации (утвержден приказом МОиН РФ от 17 декабря 2010 № 1897);
- Примерная программа по учебного предмета «Родная литература» для общеобразовательных организаций с обучением на татарском языке (1-11 классы). Составители: Д.Ф.Загидуллина, Н.М.Юсупова, Ф.Ф.Хасанова (протокол от 16 мая 2017 г. № 2/17)
- Основная образовательная программа основного общего образования МБОУ «Большенуркеевская СОШ» Сармановского района;
- Учебный план МБОУ «Большенуркеевская СОШ» Сармановского района на 2023-2024 учебный год.

Используемые учебники:
Литература (Татарская литература) 8 класс. В двух частях. Учебное пособие для общеобразовательных организаций с обучением на татарском языке. Ф.А.Ганиева, Ч.Р.Рамазанова ,Казань. Татарское книжное издательство. 2015.

Учебный предмет «Родная (татарская) литература» для общеобразовательных организаций с обучением на татарском языке ориентирована на воспитание и развитие качеств личности, отвечающих требованиям информационного общества, задачам построения российского гражданского общества на основе принципов толерантности, диалога культур и уважения многонационального, поликультурного и поликонфессионального состава; предусматривает ознакомление учащихся на уровне основного общего образования с лучшими произведениями татарской литературы, с творчеством отдельных писателей, усвоение методов разбора и анализа литературных произведений; предусматривает обучение пониманию новизны в творчестве отдельных выдающихся литераторов, умению формировать объективные выводы и отношение, а также обеспечивает сохранение психического и физического здоровья детей.

Обучение татарской литературе на уровне основного общего образования включает в себя формирование необходимых для понимания и интеллектуального осмысления литературного произведения и творчества писателя теоретических и творческих навыков, а также знакомство учащихся с информацией о национальной культуре татарского народа.

На основании приказа № 75 от 23.08.2023 г. о выполнении учебных программ, если уроки совпадают с праздниками, будут использованы часы выделенные на повторение или объединены планируемые уроки по данной теме.

Ожидаемые результаты по изучению татарской литературы в 8 классе.

Название раздела	Предметные результаты		Метапредметные результаты	Личные результаты
	Ученик изучает	Ученик получает возможность изучать		
Литература как вид искусства	умение подводить итоги, обобщать материал, выражать свои чувства с помощью слов и одновременно владеть навыками совместной работы с другими; определять особенности татарской литературы начала XX века как словесного искусства на примере произведений, изученных в прошлых классах.	умение воспринимать духовно-нравственные ценности в национальной литературе через душу; умение интерпретировать изученные произведения; умение определять ох-шашки и различия героев, нравственных идеалов; умение находить информацию из различных источников;	Познавательная тренировка. 1.определяет понятия, подводит итоги, правильные выводы и навыки подведения итогов. 2.умение изменять и использовать модели для решения учебных и познавательных задач. 3.понимание чтения. Регуляторная тренировка. 1.в любой деятельности выделяет первую проблему, рефлексирует. 2.умение планировать пути достижения цели с помощью учителя. 3.умение контролировать свою деятельность в процессе достижения результата. 4.знание основ самоконтроля, самоконтроля в процессе обучения и познания. Коммуникативная тренировка. 1.участие в совместной деятельности с учителем и сверстниками, объединение со сверстниками в группу, формирование навыков индивидуальной и групповой работы.	Умение ученика воспринимать, понимать, высказывать мысли других, рассуждать о причинах своих успехов. Самореализация, измерение границ познания своих возможностей.Воспитание уважения к своей нации,своему языку. Осознание роли татарского языка в нравственном и духовном становлении личности.Стремление к чтению с любовью
Средневековая литература. Период Казанского ханства	Умение определять религиозно-суфические взгляды в стихотворении "Насихат", умение определять позицию автора и формировать к нему свое отношение; понимать и оценивать особенности и значение языка, образности литературного текста;	умение работать с различными источниками: находить, самостоятельно использовать, группировать, сравнивать, анализировать и оценивать их;воспринимать искусство слова как сокровище, сохраняющее и закрепляющее образ жизни, духовные ценности народа;	Познавательная тренировка. 1.определяет понятия, подводит итоги, правильные выводы и навыки подведения итогов. 2.умение изменять и использовать знак, модели для решения учебных и познавательных задач. Регуляторная тренировка. 1.в любой деятельности выделяет первую проблему, рефлексирует. 2.умение планировать пути достижения цели с помощью учителя. Коммуникативная тренировка. 1.участие в совместной деятельности с учителем и сверстниками, групповое общение со сверстниками, формирование навыков индивидуальной и групповой работы.	Создание у себя чувства гордости и гражданственности.Самореализация, измерение границ познания своих возможностей. Формирование ответственного отношения к учебе, уважительного отношения к труду, участие в социально-нужной службе. Понимание необходимости семьи в жизни человека и обществе. Знание общечеловеческих норм, усвоение правил и форм поведения в обществе.

Литература XIX века. Просветительская литература	умение оценивать содержание, тему, проблему, идею прочитанного литературного произведения, оценивать героев и литературный мир, различать его по типу и жанру; умение определять позицию автора и выстраивать к нему свое отношение; умение видеть и реализовывать стилистические особенности, как пример просветительской литературы;	умение интерпретировать изученные произведения; умение определять особенности и различия героев, нравственных идеалов; умение находить информацию из различных источников; умение воспринимать духовно-нравственные ценности в национальной литературе;	Познавательная тренировка. 1. определяет, обобщает понятия, навыки правильного вывода и подведения итогов 2.умение изменять и использовать знак, модели для решения учебных и познавательных задач. 3.понимание чтения. Регуляторная тренировка. 1.в любой деятельности выделяет первую проблему, рефлексирует. 2.умение планировать пути достижения цели с помощью учителя. 3.умение контролировать свою деятельность в процессе достижения результата. 4.знание основ самоконтроля, самоконтроля в процессе обучения и познания. Коммуникативная тренировка. 1.участие в совместной деятельности с учителем и сверстниками, объединение со сверстниками в группу, формирование навыков индивидуальной и групповой работы.	Любить свою нацию, Родину.Самореализация, измерение границ познания своих возможностей.Освоение правил проживания в обществе; демонстрация познавательной инициативы в оказании помощи соседу. Признание себя представителем своей нации; знание родного языка , истории и культурного наследия родного края, нации. Понимание необходимости семьи в жизни человека и обществе, уважительное отношение и заботливое отношение к членам семьи.
Особенность литературы начала XX века.	достижение речевого мастерства, понимание вопроса, постановка гипотезы, группировка материала, аргументация своего мнения, при необходимости - уточнение, подведение итогов, умение обобщать материал, выражать свои чувства с помощью слов;	умение работать с различными источниками: находить, самостоятельно использовать, группировать, сравнивать, анализировать и оценивать их; воспринимать искусство слова как сокровище, сохраняющее и закрепляющее образ жизни, духовные ценности народа;	Познавательная тренировка. 1.определяет понятия, подводит итоги, правильные выводы и навыки подведения итогов. 2.Понимание чтения. 3.развитие способности активно использовать словари. Регуляторная тренировка. 1.в любой деятельности выделяет первую проблему, рефлексирует. 2.умение планировать пути достижения цели с помощью учителя. Коммуникативная тренировка. 1.передать свои чувства, мысли, планировать свою деятельность; умело использовать письменные и устные формы речи. 3.формирование и развитие компетентности в области информационно-коммуникативных технологий.	Добиваться своего развития, любить нацию, Родину.Умение читателя принимать других, понимать, высказывать свои мысли. Самореализация, измерение границ познания своих возможностей. Формирование стиля деятельности. Совершенствование нравственно-духовных качеств личности: формирование национальной гордости, гражданских чувств;
Религиозно-суфийские произведения в литературе начала XX века	Умение делать выводы о традиционности в литературе посредством сравнения	умение подводить итоги, обобщать материал, выражать свои чувства с помощью слов и одновременно владеть навыками совместной работы с	Познавательная тренировка. 1.определяет понятия, подводит итоги, правильные выводы и навыки подведения итогов. 2.умение изменять и использовать знак, символ, модели для решения учебных и познавательных	Развивать самосознание, любить нацию, Родину, создавать у себя чувство гордости и гражданственности.Уважительное, уважительное и доброе

	произведений Мухаммадьяра и М. Гафури и стихов Г. Тукая на религиозную тему;	другими;освоение норм морали, правил жизни в обществе.	задач. Регуляторная тренировка. 1.различает первую проблему в любой деятельности, определяет ее пути решения, рефлексирует. 2.умение планировать пути достижения цели с помощью учителя. Коммуникативная тренировка. 1.передать свои чувства, мысли, планировать свою деятельность; умело использовать письменные и устные, монологические и контекстные виды речи. 3.формирование и развитие компетентности в области информационно-коммуникативных технологий.	отношение к другому человеку, его мнению, мировоззрению, культуре, языку, религии. Быть готовым и талантливым к диалогу с другими людьми и добиваться взаимопонимания.Создание позитивного отношения к ценностям окружающей действительности, социальной личности, к совместной осуществляемой деятельности. Уважение к ценностям другой личности.
Психологизм в литературе начала XX века	материал группирует, аргументирует свое мнение, подводит итоги, умение интерпретировать изученные произведения; умение определять сходства и различия героев, нравственных идеалов; умение обобщать материал, находить литературные приемы и на их основе овладевать навыками выявления философской мысли; умение писать и говорить	умение самостоятельно оценивать окружающий мир; умение находить информацию из различных источников; стремление к чтению литературы; умение эстетически оценивать литературный текст;воспринимать искусство слова как сокровище, сохраняющее и закрепляющее образ жизни, духовные ценности народа;	Познавательная тренировка. 1.умение изменять и использовать знак, символ, модель, схемы для решения учебных и познавательных задач. 3.понимание чтения. Регуляторная тренировка. 1.различает первую проблему в любой деятельности, определяет ее пути решения, рефлексирует. 2.умение планировать пути достижения цели с помощью учителя. 3.умение осуществлять контроль за своей деятельностью в процессе достижения результата, определять в рамках предложенных условий и требований методы шага, направленные на изменение реальности, вносить коррективы в свои действия в меняющихся ситуациях. 5.развитие способности активно использовать словари.	Создать чувство ответственности.Самореализация. Совершенствование нравственно-духовных качеств личности: Уважительное и доброе отношение к другому человеку, его мнению, мировоззрению, культуре, языку, религии. Быть готовым и талантливым к диалогу с другими людьми и добиваться взаимопонимания.
Философия боли в литературе начала XX века	умение определять содержание, тему, проблему, идею рассказа, оценивать героев и литературный мир, уметь определять позицию автора и формировать к нему свое отношение;	умение самостоятельно оценивать изученные произведения; окружающая жизнь-умение самостоятельно оценивать их; усвоение норм морали, правил жизни в обществе; выработка собственного мнения	Регуляторная тренировка. 1.умение планировать пути достижения цели с помощью учителя. 2.умение оценивать правильность учебных задач, свои возможности при их решении. Познавательная тренировка. 1.определяет понятия, подводит итоги, правильные выводы и навыки подведения итогов. 2.умение изменять и использовать знак, символ, модель, схемы для решения учебных и познавательных задач.	Позитивное отношение к учебе и труду.Создать чувство ответственности.Создание уважительного отношения к татарскому языку в межкультурном и межкультурном общении и желание его хорошо изучать; компетенция общения –

	эстетически целостный литературный текст, в то же время понимать приемы, значение языка-описания;		Коммуникативная тренировка. 1.организовывать совместную деятельность с учителем и сверстниками, объединяться со сверстниками в группы, развивать навыки индивидуальной и групповой работы. 2.передать свои чувства, мысли, планировать свою деятельность; умело использовать письменные и устные, монологические и контекстные виды речи.	владение всеми видами речевой деятельности, умение общаться на родном языке в зависимости от круга интересов учащихся средних классов, психологических и различных коммуникационных ситуаций.
Философия любви в литературе начала XX века	овладение навыками самостоятельного усвоения, чтения, понимания литературного произведения; умение определять содержание, тему, проблему, идею трагедии, оценивать героев и литературный мир, различать, к какому жанру относится произведение; умение интерпретировать изученные произведения; умение группировать, обобщать материал.	понимание вопроса, постановка гипотезы, умение выражать свои чувства с помощью слов; умение утверждать и аргументировать свои взгляды, обращаться к понятиям литературоведения;переосмысление духовно-нравственных ценностей в национальной литературе;	Познавательная тренировка. 1.формирование и развитие экологического мышления, его умение использовать в познавательной, коммуникативной, социальной практике и профессиональной ориентации. 2.признание гласных слов; формирование правил на основе выделения основных признаков. 3 . Умение работать с различными средствами массовой информации, находить, анализировать и использовать необходимую информацию в своей деятельности. Регуляторная тренировка. 1.умение оценивать правильность учебных задач, свои возможности при их решении. Коммуникативная тренировка. 1.задать вопросы по прочитанным текстам. 2.самовыражение, размышление, сравнение с мнением автора представленных текстов; умение определять возможные роли в совместной деятельности.	Сознательное, уважительное и доброе отношение к другому человеку, его мнению, мировоззрению, культуре, языку, религии, гражданской позиции (мировоззрению). Быть готовым и талантливым к диалогу с другими людьми и добиваться взаимопонимания.Создать чувство ответственности. Совершенствование нравственно-духовных качеств личности: формирование национальной гордости, гражданских чувств; освоение норм морали.
Философия любви и борьба за новую жизнь в литературе 20-30-х годов романтика	умение оценивать содержание, тему, проблему, идею прочитанного литературного произведения, оценивать героев и литературный мир, различать его по типу и жанру; умение определять позицию автора и формировать к нему свое	воспринимать искусство слова как сокровище, сохраняющее и закрепляющее образ жизни, духовные ценности народа;окружающая жизнь- умение самостоятельно оценивать; усвоение нравственных норм, соблюдение правил жизни в обществе.	Познавательная тренировка. 1.умение активно использовать словари, другие поисковые схемы. 2.взаимодействие с электронными поисковыми системами. Регуляторная тренировка. 1.знание основ самоконтроля, умение принимать решения в процессе обучения и познания.2.умение осуществлять контроль за своей деятельностью в процессе достижения результата, определять в рамках предложенных условий и требований методы шага, направленные на изменение реальности, вносить коррективы в свои действия в меняющихся ситуациях.	Сознательное, уважительное и доброе отношение к другому человеку, его мнению, мировоззрению, культуре, языку, религии, гражданской позиции (мировоззрению). Быть готовым и талантливым к диалогу с другими людьми и добиваться взаимопонимания.

	отношение; умение понимать особенности, значение Языково-образных приемов литературного текста;		3.развитие способности активно использовать словари. Коммуникативная тренировка. 1.умение определять задачи общения и выбирать соответствующие ему речевые меры. 2.умение аргументировать и вежливо отстаивать свое мнение. 3.умение достойно признать и исправить свои ошибки.	
Литература периода Великой Отечественной войны	умение правильно расставлять стихи с соответствующей интонацией, пафосом, логическими акцентами на смысл стихотворения, делать паузы в нужном месте; умение выражать образы и выражать связи между ними; анализировать мыслительную и эмоциональную идентичность, изобразительные средства.	Умение оценить ценность Великой Победы с учетом целей, характера и отношения народов, принимавших участие в Великой Отечественной войне; показать особенности литературы, созданного в период Великой Отечественной войны	Познавательная тренировка. 1.умение ученика самостоятельно организовывать свою деятельность, оценивать, определять область своей заинтересованности; самостоятельно раскрывать тему, поставленную проблему, рассуждать. Регуляторная тренировка. 1.самостоятельно выявить причины успеха или неудачи. 2.умение находить выход из ситуаций сбоев. 3.определить, какие из шагов, направленных на изменение реальности, в зависимости от прошлого приводят к получению положительного продукта при решении учебных задач (ретроспективно). Коммуникативная тренировка. 1.умение аргументировать свое мнение, спрашивать мнение партнера в ходе диалога. 2.умение определять задачи общения и выбирать соответствующие ему речевые меры. 3.умение аргументировать и вежливо отстаивать свое мнение.	Совершенствование нравственно-духовных качеств личности: формирование национальной гордости, гражданских чувств.Позитивное отношение к учебе и труду.Развивать самосознание, любить нацию, Родину, создавать у себя чувство гордости и гражданственности.Уважительн ое и доброе отношение к другому человеку, его мнению, мировоззрению, культуре, языку, религии.
Литература 60-80-х годов	внимание к времени написания произведения, умение объяснять о трудностях, трагедиях и их причинах, вызванных войной; анализировать в связи с событиями копируемое значение произведения, совпадающее с его красотой - поэтику произведения.	умение интерпретировать изученные произведения; умение определять ох-шашки и различия героев, нравственных идеалов; умение находить информацию из различных источников; стремление к чтению с удовольствием	Познавательная тренировка. 1.Чтение с пониманием.Найти в тексте запрашиваемую информацию, соответствующую целям своей деятельности. 2.ориентация в содержании текста,понимание полного смысла текста. 3.формирование правила на основе выделения основных признаков вокруг темы. 4.Умение работать с различными средствами массовой информации, находить, анализировать необходимую информацию и использовать ее в своей деятельности. Регуляторная тренировка. 1.аргументировать причины, по которым ожидаемый результат не может быть достигнут или не может быть достигнут, и дать оценку своей деятельности.	Совершенствование нравственно-духовных качеств личности: формирование национальной гордости, гражданских чувств; освоение норм морали, правил жизни в обществе.Позитивное отношение к учебе и труду.Развивать самосознание, любить нацию, Родину, создавать у себя чувство гордости и гражданственности.Уважительн ое и доброе отношение к другому человеку, его мнению,

			Коммуникативная тренировка. 1.умение использовать компьютерные технологии для решения вопросов информационного и коммуникативного обучения.2.умение определять задачи общения и выбирать соответствующие ему речевые меры. 3.умение аргументировать и вежливо отстаивать свое мнение.	мировоззрению, культуре, языку, религии.

Содержание татарской литературы в 8 классе.

Всего-70 часов
Изучение литературы-58 часов
Внеклассное чтение-4 часа
Развитие связной речи-8 часов:
для сочинения-5 часов,
характеристика образа - 1 час,
оценка литературного произведения-2 часа

Название раздела	**Содержание**	**Модуль воспитательной программы “Школьный урок”**	**Количество часов**
Литература как вид искусства	Место среди других видов искусства. Особенности построения модели жизни в искусстве слова. Литература как познавательное средство жизни и богатого духовного мира человека. Его нравственное и эстетическое воздействие на человека.	установление доверительных отношений между педагогическим работником и его обучающимися, способствующих позитивному восприятию обучающимися требований и просьб педагогического работника, привлечению их внимания к обсуждаемой на уроке информации, активизации их познавательной деятельности; побуждение обучающихся соблюдать на уроке общепринятые нормы поведения, правила общения со старшими (педагогическими работниками) и сверстниками (обучающимися), принципы учебной дисциплины и самоорганизации	
Средневековая литература. Период Казанского ханства	Краткий исторический, культурный, литературный обзор периода Казанского ханства. Информация о жизни мухаммадьяра. Стихотворение» наставление". Татарская литература древнего и среднего веков развивалась в направлении восточной литературы, основывалась на идеологии, философии ислама. Устойчивые мотивы: доброта, доброе имя, нравственность, Совершенный Человек и другие романтические мотивы в средневековой литературе. Наставничество. Символические образы.	привлечение внимания обучающихся к ценностному аспекту изучаемых на уроках явлений, организация их работы с получаемой на уроке социально значимой информацией – инициирование ее обсуждения, высказывания обучающимися своего мнения по ее поводу, выработки своего к ней отношения	
Литература XIX века. Просветительская литература	Краткий исторический обзор периода. Просветительское движение татар. Повесть Мусы Акъегетзаде «хисамутдин менла». Информирование о жизненном пути писателя. Различение новых видов и жанров в литературе. Жанр повести. Сюжет, тема, проблема, идея произведения. Основная тема в просветительской литературе – борьба за знания,	организация шефства мотивированных и эрудированных обучающихся над их неуспевающими одноклассниками, дающего обучающимся социально значимый опыт сотрудничества и взаимной помощи	

	нравственность, воспитание, профессионализм, а главное-за ветхость и новизну. Описание просвещенной личности: образованность, профессионализм, знание религиозных законов, Корана. Продвижение женской свободы.		
Особенность литературы начала XX века.	Краткий исторический обзор периода. Освоение восточными и русско-европейскими литературно-философскими, культурными достижениями словесного искусства в начале XX века. Центр проблем нации, нравственные, философские и литературно–эстетические изыскания писателей, опыты. Выход на Площадь героев нового типа.	инициирование и поддержка исследовательской деятельности обучающихся в рамках реализации ими индивидуальных и групповых исследовательских проектов, что даст обучающимся возможность приобрести навык самостоятельного решения теоретической проблемы, навык генерирования и оформления собственных идей, навык уважительного отношения к чужим идеям, оформленным в работах других исследователей, навык публичного выступления перед аудиторией, аргументирования и отстаивания своей точки зрения; привлечение внимания обучающихся к ценностному аспекту изучаемых на уроках явлений, организация их работы с получаемой на уроке социально значимой информацией – инициирование ее обсуждения, высказывания обучающимися своего мнения по ее поводу, выработки своего к ней отношения; использование воспитательных возможностей содержания учебного предмета через демонстрацию обучающимся примеров ответственного, гражданского поведения, проявления человеколюбия и добросердечности, через подбор соответствующих текстов для чтения, задач для решения, проблемных ситуаций для обсуждения в классе	
Религиозно-суфийские произведения в литературе начала XX века	Стихотворение М. Гафури «наставление». Информирование о жизненном пути писателя. Наставление в литературе. Приоритет дидиктики - наставления М. Гафури в творчестве раннего периода. Основной мотив наставления-сделать человека нравственным, образованным. Лирический герой призывает быть искренним, справедливым, отзывчивым, не увлекаться мирскими благами и удовольствиями. Продолжение традиций	использование воспитательных возможностей содержания учебного предмета через демонстрацию обучающимся примеров ответственного, гражданского поведения, проявления человеколюбия и добросердечности, через подбор соответствующих текстов для чтения, задач для решения, проблемных ситуаций для обсуждения в классе	

	средневековой татарской литературы в творчестве М. Гафури. Особенности ритма, рифмы, строфы. Стихи Габдуллы Тукая «слово друзьям», «любовь», «слова одного татарского поэта». Жизнь, творчество, дополнительная информация. Разделение творчества поэта на периоды, присущие каждому периоду. Особенности лирического тура, лирического жанра. Лирический образ героя. Основные мотивы, поднятые в творчестве поэта: учеба-знание –размышление о невежестве татарского народа, о путях выхода из этого положения; любовь – искренняя любовь к чистой любви, воспевание его величия, женской красоты; поэтическое дело-борьба за национальную свободу. Язык-изобразительные средства. Ритм и рифма, и строчка, строфа.Гражданская лирика		
Психологизм в литературе начала XX века	Рассказ Шарифа Камала "Буранда". Жизненный путь писателя. В рассказе» Буранда " главная цель автора – объяснить переживания Мустафы. Печальная жизнь матери, причины сожаления главного героя вызывают сожаление. Образ Бурана-это не только образ вводящей в заблуждение природы, но и большая ошибка в отношении матери Мустафы, заблуждения, современные чувства, душевное состояние. Трагическое завершение произведения, особенно грустное описание, делает рассказ незабываемым. Литературный тур, определение жанра. Система образов: человек, природа или вещь, искусственные образы. Образы человека: главные герои, вспомогательные герои, участвующие герои, именуемые герои и сводные образы. Литературные приемы: повторение, близость, противопоставление, возвращение в прошлое.Тропы. Пафос произведения-сентиментальный пафос. Стиль писателя. Художественный стиль в литературе.	установление доверительных отношений между педагогическим работником и его обучающимися, способствующих позитивному восприятию обучающимися требований и просьб педагогического работника, привлечению их внимания к обсуждаемой на уроке информации, активизации их познавательной деятельности; побуждение обучающихся соблюдать на уроке общепринятые нормы поведения, правила общения со старшими (педагогическими работниками) и сверстниками (обучающимися), принципы учебной дисциплины и самоорганизации. инициирование и поддержка исследовательской деятельности обучающихся в рамках реализации ими индивидуальных и групповых исследовательских проектов, что даст обучающимся возможность приобрести навык самостоятельного решения теоретической проблемы, навык генерирования и оформления собственных идей, навык уважительного отношения к чужим идеям, оформленным в работах других исследователей, навык публичного выступления перед аудиторией, аргументирования и отстаивания своей точки зрения; привлечение внимания обучающихся к ценностному аспекту изучаемых на уроках явлений, организация	
Философия боли в литературе начала XX века	История Фатиха Амирхана» в руинах". Жизненный путь писателя. Рассказ повествует о тяжелых, печальных событиях. Осознание бессмысленности жизни через красоту, молодость, любовь, своевременность счастья. Внутренняя передача произведения через музыку: плач старика Сулеймана, ворота, звонок, сад, звук соловья, мелодия гитары, кашель старухи. Литературный тур, определение		

	жанра. Система образов: человек, природа или вещь, искусственные образы. Образы человека: главные герои, вспомогательные герои, участвующие герои, именуемые герои и сводные образы. Литературные приемы: повторение, близость, противопоставление, возвращение в прошлое.Тропы. Пафос (сентиментальный пафос), философское наполнение произведения. Стиль писателя: рассказ повествует о жизни и жизни, выражает философию экзистенциализма.	их работы с получаемой на уроке социально значимой информацией – инициирование ее обсуждения, высказывания обучающимися своего мнения по ее поводу, выработки своего к ней отношения; использование воспитательных возможностей содержания учебного предмета через демонстрацию обучающимся примеров ответственного, гражданского поведения, проявления человеколюбия и добросердечности, через подбор соответствующих текстов для чтения, задач для решения, проблемных ситуаций для обсуждения в классе	
Философия любви в литературе начала XX века	Трагедия «Тагир-Зухра» Фатхи Бурнаша. Знакомство с жизнью писателя. Чтение трагедии "Тагир-Зухра". Вспомнить особенности анализа вида драмы. Определение конфликта. В мировой литературе широко распространены любовь и коварство, борьба справедливости и зла. Пафос трагедии (трагический пафос), определение стиля писателя – художественно-оформленный стиль в литературе.	привлечение внимания обучающихся к ценностному аспекту изучаемых на уроках явлений, организация их работы с получаемой на уроке социально значимой информацией – инициирование ее обсуждения, высказывания обучающимися своего мнения по ее поводу, выработки своего к ней отношения. организация шефства мотивированных и эрудированных обучающихся над их неуспевающими одноклассниками, дающего обучающимся социально значимый опыт сотрудничества и взаимной помощи	
Философия любви и борьба за новую жизнь в литературе 20-30-х годов романтика	Драма Карима Тинчурина «угасшие звезды». Информирование о жизненном пути писателя. Особенности анализа драматических произведений. Выявление сюжетно-композиционной составляющей произведения, написанного в жанре трагической драмы. Представление на тему человеческого счастья, проблема драмы, определение идеи . Характеристика основных образов, изучение художественного оформления. Портрет. Психологизм . Стиль писателя - трагический. Описание романтики борьбы в литературе 30-х годов. Описание жизни с соблюдением законов условности. Поиск нового героя, характерного для современности. Литературный Барш: период литературы. Поэма Хади Такташа «Алсу». Познакомить с жизнью и творчеством самого популярного, известного поэта, прозаика, драматурга, отражающего переживания, противоречия своего времени. В поэме» Алсу " - изображение молодости, романтики борьбы. Литературный тур и жанры. Лиро-эпический жанр-		

	поэма. Образность литературного произведения. Образ, символ, деталь. Образы человека: главный герой, вспомогательный герой, участвующие герои, сводные образы. Характер. Лирический герой, лирический” я", авторский образ, авторская позиция. Литературное произведение. Содержание и форма. Тема, проблема, идея, пафос. Идеально. Мир, описанный в произведении. Пейзаж, портрет. Литературное творчество. Художественные приемы и стиль. Литературные приемы: повторение, близость, противопоставление. Язык-стилистические средства (лексические, стилистические, фонетические средства и тропы). Особенности построения и разборки речи. Ритм и рифма, и строчка, строфа. Повесть «не врученные письма» Аделя Кутуя. Информирование о жизненном пути писателя. Элементы конфликта, сюжета, сюжета. Композиция: наружное и внутреннее строение. Тема, проблема, идея, пафос. Идеально. Психологизм. Открытие темы любви, создания семьи. Анализ произведения с точки зрения причин, решения конфликта. Сделать акцент на том, что основной конфликт-это внутренний конфликт. Выяснение того, что Галия пишет письма для себя. Этапы сюжета. Жанр эпистолярной повести.		
Литература периода Великой Отечественной войны	Стихи Фатиха Карима «Сибали да сибали», «Клятва», «за Родину», «желание», «расскажут много слов», «у нас судьба», «Газиз анкай». Информация о жизненном пути. Разделение творчества на периоды. Особенности творчества военного времени: присяга на верность победе и Отечеству; обогащение духовного мира лирического героя; философское размышление о жизни и смерти; чувства ненависти к фашизму; горечь родного края, близких. Гражданская лирика, душевная лирика.В послевоенное время творчество поэта достигло наивысшей точки в жанре поэмы и баллады. В поэме» зеленая гармонь с колокольчиком " лирическое описание мира Души, чувств воина. В стихотворении "сибали да сибали" описывается трагедия войны через природные явления,язык-изобразительное средство, литературный прием.	инициирование и поддержка исследовательской деятельности обучающихся в рамках реализации ими индивидуальных и групповых исследовательских проектов, что даст обучающимся возможность приобрести навык самостоятельного решения теоретической проблемы, навык генерирования и оформления собственных идей, навык уважительного отношения к чужим идеям, оформленным в работах других исследователей, навык публичного выступления перед аудиторией, аргументирования и отстаивания своей точки зрения; привлечение внимания обучающихся к ценностному аспекту изучаемых на уроках явлений, организация их работы с получаемой на уроке социально значимой информацией – инициирование ее	
Литература 60-80-х	Возвращение татарской литературы на национальные		

годов	основы во второй половине XX века. В этот период звучание новых жанров, тем-мотивов, литературных форм. Стремление литературы к новизне: обращение к новым творческим течениям, жанровым формам, темам, поиск в вопросе литературного героя. Постановка вопросов свободы, свободы личности, совести мысли Автобиографическая повесть Гумера Баширова «мой родной край – зеленая колыбель». (сокращенно). Информирование о жизненном пути писателя. В повести отражена целая панорама жизни народа. В произведении описывается чувство гордости за Родину, за свой народ, повесть воспитывает у учащихся любовь к труду, родной земле. В них поэт описывает прошлое и настоящее татарского села, древние обычаи, обычаи, богатство души народа, национальные качества. Г. Баширов-мастер портрета, пейзажей природы, характера; Гуманобраза. Язык-стилистические средства (лексические, стилистические, фонетические средства и тропы). Литературная речь: рассказ, разговор (диалог), речь (монолог). Особенности посевной речи. Стиль писателя. Информирование о жизненном пути писателя Аяза Гилязова “весенние караваны". Жанр повести. Повествование, описание, оценка слоев. Образность в литературном произведении: значение литературных деталей, сводных и символических образов в раскрытии содержания произведения. Выявление хронотопа, архетипа при содержательном и формальном анализе повести. Язык - стилистические средства. Название произведения имеет внутреннее и внешнее значение. Критическая оценка времени. Особенности стиля писателя. Повесть миргазияна Юнуса “остаться на высоте” (“только в Шамдалях горят огни”) о жизненном пути писателя. Жанр повести. Повествование, описание, оценка слоев. Образность в литературном произведении: значение литературных деталей, сводных и символических образов в раскрытии содержания произведения. Выявление хронотопа, архетипа при содержательном и формальном анализе	обсуждения, высказывания обучающимися своего мнения по ее поводу, выработки своего к ней отношения; использование воспитательных возможностей содержания учебного предмета через демонстрацию обучающимся примеров ответственного, гражданского поведения, проявления человеколюбия и добросердечности, через подбор соответствующих текстов для чтения, задач для решения, проблемных ситуаций для обсуждения в классе	

	повести. Язык - стилистические средства. Название произведения имеет внутреннее и внешнее значение. Критическая оценка времени. Особенности стиля писателя. Развитие речи оценка литературного произведения Стихи Равиля Файзуллина» мелочь души ссылка на современность...«,» лебеди«,»я тебе ветер мягкого Заря...“,” время“,” светлая мелодия " и другие. Информирование о жизненном пути поэта. 60 нстеллар, ритмика, рифма, образларсистематизация творчества. Р. Файзуллинкиформы, в которых метафора получена. Анализ лирических произведений. Природа-впечатлительная песня. Философская лирика. Грустная комедия Туфана Миннуллина «Альмандар из Альдермеша». Информирование о жизненном пути писателя. Особенности анализа драматических произведений. Виды сопротивления: внешнее сопротивление на главной сюжетной линии между Альмандаром и концом, внутреннее сопротивление в глубине души; внешнее сопротивление на вспомогательных сюжетных линиях формируется между Альмандаром и Уммией, Альмандаром и Искандером. Главное противоречие на главной сюжетной линии. Обогащение произведения философскими мыслями. Представление образа альмандара, его современность, народный образ-характер. В 2005 году в республике Татарстан было введено 1 млн. кв. м. жилья, что составляет 2,5 млн. кв. метров на одного человека. Картины реальной жизни сочетаются условностью и символами, тем самым достигая полного раскрытия основной идеи в произведении. Повесть Фаниса Яруллина «парусники испытываются на ветру». Информирование о жизни и творчестве писателя. Повесть» парусник " –автобиографическая повесть. Человекоподобие, величие. Тема, проблема, идея, пафос. Идеально. Стиль писателя. Стихи мударриса Аглямова «было бы березой», «очаговые места». Ознакомление с жизнью и творчеством поэта. Классическое стихотворение. Посвящение человека теме славы, почета.		

	Особенности анализа лирических произведений. Лирические жанры: гражданская лирика, душевная лирика. Литературные приемы: повторение, близость, противопоставление, возвращение в прошлое (ретроспекция). Строка стихотворения. Стиль писателя: экзистенциальное начало.		
Всего			34

АҢЛАТМА ЯЗУЫ

Программа түбәндәге дәүләт документларына нигезләнеп язылды:

1. “Россия Федерациясендә мәгариф турында” Россия Федерациясенең федераль Законы (29.12.2012 №273-ФЗ)
2. Төп гомуми белем бирүнең Федераль дәүләт белем бирү стандарты (Россия Мәгариф һәм Фән министрлыгында 2010 нчы елның 17 нче декабрь боерыгы 1897 нче номер белән расланган, РФ Юстиция Министрлыгында 19644 нче регистрацион номеры белән 2011нче елның 1 нче февралендә теркәлгән).
3. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе “Зур Нөркәй урта гомуми белем бирү мәктәбе»нең 2023-2024 нче уку елына укыту планы.
4. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе “Зур Нөркәй урта гомуми белем бирү мәктәбе” нең төп белем бирү буенча төп укыту программасы
5. ТР мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан тәгъдим ителгән “Татар телендә гомуми төп һәм урта белем бирү мәктәпләре өчен татар әдәбиятыннан авторлык (эш) программасы (5-9 нчы сыйныфлар). Төзүче – авторлар: Ф.А.Ганиева,М.Д.Гарифуллина,Казан, 2014 ел

Татар әдәбиятын укытуның максаты һәм бурычлар

8 нче сыйныфта әдәбиятны укытуның төп максаты :

- матур әдәбият әсәрләрен форма һәм эчтәлек берлегендә аңларга һәм анализларга өйрәтү;
- логик фикерләү сәләтен үстерү һәм камилләштерү;
- балаларның рухи дөньяларын баету.

Бу процесс өч – гамәли, гомуми белем бирү, тәрбияви яссылыкларны берләштереп алып барылырга тиеш.

Әлеге максат түбәндәге бурычларны алга куя:

- укучының төп әдәби-тарихи мәгълүматларны һәм әдәби-теоретик төшенчәләрне белүенә ирешү һәм анализ барышында кулланырга күнектерү;
- укучыда матур әдәбият әсәрләрен мөстәкыйль уку ихтыяҗы булдыру;
- укучының телдән һәм язма сөйләмен үстерү;
- укучыда үз милләтенә, аның әдәбиятына, мәдәниятенә карата хөрмәт, дөньяга гуманлы караш, гражданлык тойгысы, патриотизм хисләре, үз милләтенең, шушы төбәктә яшәүче башка халыкларның мәдәни кыйммәтләренә хөрмәт хисләре тәрбияләү.

Искәрмә. Бәйрәм көннәренең дәресләр үткәрү көннәренә туры килүе сәбәпле, мәгънә ягыннан бердәй булган темалар, кабатлау өчен бирелгән дәресләр берләштерелеп үткәрелә. (Нигезләнде: педсовет № 2, 23.08.2023, приказ № 75, 23.08.2023)

Әдәбият предметының укыту планында тоткан урыны:

8 нче сыйныфларда уку атнасы – 34 атна, әдәбият дәресләре атнага 1 сәгать укытыла. 8 нче сыйныфта уку елына барлыгы – 34 сәгать

8 нче класста татар әдәбиятын өйрәнү буенча көтелгән нәтиҗәләр.

Бүлек исеме	Предмет нәтиҗәләре		Метапредмет нәтиҗәләре	Шәхси нәтиҗәләр
	Укучы өйрәнә	Укучы өйрәнергә мөмкинчелек ала		
Сәнгать төре буларак әдәбият	нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белү, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата алу һәм бер үк вакытта башкалар белән бергәләп эшләү күнекмәләренә ия булу; узган сыйныфларда өйрәнгән әсәрләр мисалында XX гасыр башы татар әдәбиятының сүз сәнгате буларак үзенчәлекләрен билгели алу.	милли әдәбияттагы рухи-әхлакый кыйммәтләрне күңел аша уздырып кабул итәргә өйрәнү; өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белүгә ирешү; геройларның, әхлакый идеалларның ох-шаш һәм аермалы якларын билгеләү күнекмәсенә ия булу; төрле чыганаклардан мәгълүматлар таба белү;	**Танып-белү күнекмәсе.** 1. Төшенчәләрне билгели, йомгаклый, дөрес нәтиҗә һәм йомгак ясау күнекмәләре. 2. Уку һәм танып-белү мәсьәләләрен чишү өчен модельләрне үзгәртү һәм куллана белү күнекмәсе. 3. Аңлап уку. **Регулятив күнекмә.** 1. Теләсә нинди эшчәнлектә иң беренче проблеманы аерып ала, рефлексия ясый. 2.Максатка ирешү юлларын укытучы ярдәмендә планлаштыра белү. 3. Нәтиҗәгә ирешү процессында үз эшчәнлегеңә контроль ясый белү. 4. Үзконтроль нигезләрен яхшы белү, уку һәм танып-белү процессында үзбәя. **Коммуникатив күнекмә.** 1. Укытучы һәм яшьтәшләре белән бердәм эшчәнлектә катнаша, яшьтәшләре белән төркемгә берләшә, индивидуаль һәм төркемдә эшли белү күнекмәсе булдыру.	Укучының башкаларны кабул итүе, аңлавы, фикерләрен җиткерә алуы, үз уңышларыңның (уңышсызлыкларыңның) сәбәпләре турында фикер йөртү. Үзмаксат кую, үз мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен чамалау.Үз милләтеңә,үз телеңә хөрмәт тәрбияләү. Татар теленең татар халкы өчен төп милли –мәдәни кыйммәт булуын,ана телендә шәхеснең әхлакый һәм рухи яктан формалашуындагы ролен аңлау.Әдәбиятны теләп, яратып укуга омтылу
Урта гасырлар әдәбияты.Казан ханлыгы чоры	«Нәсыйхәт» шигырендәге дини-суфичыл фикерләрне билгели алу, автор позициясен ачыклау һәм аңа үз мөнәсәбәтеңне булдыру күнекмәсенә ия булу; әдәби текстны тел-сурәтләү алымнарының, образ-лылыкның үзенчәлекләрен һәм әһәмиятен аңлап	төрле чыганаклар белән эшли белү: аларны таба, мөстәкыйль рәвештә куллана, төркемли, чагыштыра, анализлый һәм бәяли алу;сүз сәнгатен халыкның яшәү рәвешен, рухи кыйммәтләрен саклап калган һәм беркетә килгән	**Танып-белү күнекмәсе.** 1. Төшенчәләрне билгели, йомгаклый, дөрес нәтиҗә һәм йомгак ясау күнекмәләре. 2. Уку һәм танып-белү мәсьәләләрен чишү өчен билге, модельләрне үзгәртү һәм куллана белү күнекмәсе. **Регулятив күнекмә.** 1. Теләсә нинди эшчәнлектә иң беренче проблеманы аерып ала, рефлексия ясый. 2.Максатка ирешү юлларын укытучы ярдәмендә планлаштыра белү. **Коммуникатив күнекмә.** 1. Укытучы һәм яшьтәшләре белән бердәм эшчәнлектә катнашу, яшьтәшләре белән төркемгә берләшу, индивидуаль һәм төркемдә эшли белү күнекмәсе булдыру.	Үзеңдә горурлык һәм гражданлык хисләре булдыру.Үзмаксат кую, үз мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен чамалау. Укуга җаваплы караш, хезмәткә хөрмәтле караш формалаштыру, социаль кирәкле хезмәттә катнашу. Кеше тормышында һәм җәмгыятьтә гаиләнең кирәклелеген аңлау. Гомумкешелек нормаларын белү, җәмгыятьтә үзеңне тоту

	бәяли белү;	хәзинә буларак кабул итү;		кагыйдәләрен һәм формаларын үзләштерү.
XIX гасыр әдәбияты. Мәгърифәтчелек әдәбияты	укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алу, аның нинди төр һәм жанрга каравын аеру; автор позициясен ачыклый алу һәм аңа үз мөнәсәбәтеңне булдыру күнекмәсенә ия булу; мәгърифәтчелек әдәбияты үрнәге буларак, стиль үзенчәлекләрен күрсәтә белү;	өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белүгә ирешү; геройларның, әхлакый идеалларның охшаш һәм аермалы якларын билгеләү күнекмәсенә ия булу; төрле чыганаклардан мәгълүматлар таба белү; милли әдәбияттагы рухи-әхлакый кыйммәтләрне күңел аша уздырып кабул итәргә өйрәнү;	**Танып-белү күнекмәсе.** 1. Төшенчәләрне билгели, йомгаклый, дөрес нәтиҗә һәм йомгак ясау күнекмәләре 2. Уку һәм танып-белү мәсьәләләрен чишү өчен билге, модельләрне үзгәртү һәм куллана белү күнекмәсе. 3. Аңлап уку. **Регулятив күнекмә.** 1. Теләсә нинди эшчәнлектә иң беренче проблеманы аерып ала, рефлексия ясый. 2.Максатка ирешү юлларын укытучы ярдәмендә планлаштыра белү. 3. Нәтиҗәгә ирешү процессында үз эшчәнлегеңә контроль ясый белү. 4. Үзконтроль нигезләрен яхшы белү, уку һәм танып-белү процессында үзбәя. **Коммуникатив күнекмә.** 1. Укытучы һәм яшьтәшләре белән бердәм эшчәнлектә катнаша, яшьтәшләре белән төркемгә берләшә, индивидуаль һәм төркемдә эшли белү күнекмәсе булдыру.	Үз милләтеңне, Ватаныңны ярату.Үзмакcат кую, үз мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен чамалау.Җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен үзләштерү; күршеңә ярдәм итүдә танып-белү инициативасы күрсәтү. Үзеңне милләтеңнең вәкиле итеп тану; туган телеңне , туган төбәгеңнең, милләтеңнең тарихын һәи мәдәни мирасын белү. Кеше тормышында һәм җәмгыятьтә гаиләнең кирәклелеген аңлау, гаилә әгъзаларына хөрмәт белән караш һәм кайгыртучан мөнәсәбәт.
XX гасыр башы әдәбиятын ы ң үзенчәлеге.	сөйләм осталыгына ирешү, мәсьәләне аңлый, гипотеза куя, материалны төркемли, үз фикереңне дәлилли, кирәк икән - үзгәртә-төгәлләштерә, нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белү,	төрле чыганаклар белән эшли белү: аларны таба, мөстәкыйль рәвештә куллана, төркемли, чагыштыра, анализлый һәм бәяли алу; сүз сәнгатен халыкның	**Танып-белү күнекмәсе.** 1. Төшенчәләрне билгели, йомгаклый, дөрес нәтиҗә һәм йомгак ясау күнекмәләре. 2. Аңлап уку. 3. Сүзлекләрне актив куллана белү сәләтен үстерү. **Регулятив күнекмә.** 1. Теләсә нинди эшчәнлектә иң беренче проблеманы аерып ала, рефлексия ясый. 2.Максатка ирешү юлларын укытучы ярдәмендә планлаштыра белү. **Коммуникатив күнекмә.** 1. Үз хисләреңне,	Үзаң үсешенә ирешү, милләтне, Ватанны ярату.Укучының башкаларны кабул итүе, аңлавы, фикерләрен җиткерә алуы. Үзмакcат кую, үз мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен чамалау. Эшчәнлек стилен формалаштыру.

	үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә^аңлата алу; «импрессионизм алымы», «сызлану фәлсәфәсе» төшенчәләрен үзләштерү;	яшәү рәвешен, рухи кыйммәтләрен саклап калган һәм беркетә килгән хәзинә буларак кабул итү;	фикерләреңне бирү, үз эшчәнлегеңне планлаштыру; язма һәм телдән сөйләм төрләрен оста файдалана белү. 3. Информацион-коммуникатив технологияләр өлкәсендә компетентлыкны формалаштыру һәм үстерү.	Шәхеснең әхлакый-рухи сыйфатларын камилләштерү: милли горурлык, гражданлык хисләре формалаштыру;
XX гасыр башы әдәбиятын дадини-суфичыл әсәрләр	Мөхәммәдьяр һәм М. Гафуриның Нәсыйхәт әсәрләрен чагыштыру аша, әдәбиятта традиция һәм яңалык турында нәтиҗә ясауга ирешү; Мөхәммәдьяр һәм М. Гафуриның Нәсыйхәт әсәрләрен һәм Г. Тукайның дини темага язылган шигырьләрен чагыштыру аша, әдәбиятта традиционлык турында нәтиҗә ясый белү;	нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белү, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата алу һәм бер үк вакытта башкалар белән бергәләп эшләү күнекмәләренә ия булу;әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен үзләштерү.	**Танып-белү күнекмәсе.** 1. Төшенчәләрне билгели, йомгаклый, дөрес нәтиҗә һәм йомгак ясау күнекмәләре. 2. Уку һәм танып-белү мәсьәләләрен чишү өчен билге, символ, модельләрне үзгәртү һәм куллана белү күнекмәсе. **Регулятив күнекмә.** 1. Теләсә нинди эшчәнлектә иң беренче проблеманы аерып ала, аның чишелеш юлларын билгели, рефлексия ясый. 2.Максатка ирешү юлларын укытучы ярдәмендә планлаштыра белү. **Коммуникатив күнекмә.** 1. Үз хисләреңне, фикерләреңне бирү, үз эшчәнлегеңне планлаштыру; язма һәм телдән, монологик һәм контекст сөйләм төрләрен оста файдалана белү. 3. Информацион-коммуникатив технологияләр өлкәсендә компетентлыкны формалаштыру һәм үстерү.	Үзаңны үстерү, милләтне, Ватанны ярату, үзендә горурлык һәм гражданлык хисләре булдыру.Башка кешегә, аның уй-фикеренә, дөньяга карашына, мәдәниятенә, теленә, диненә карата аңлы, хөрмәтле һәм игелекле караш. Башка кешеләр белән диалог оештырырга әзер һәм сәләтле булу һәм үзара аңлашуга ирешү.Әйләнә-тирәдәге чынбарлык, социаль шәхес кыйммәтләренә, бердәм башкарыла торган эшчәнлеккә уңай караш тудыру. Башка шәхеснең кыйммәтләренә хөрмәт.
XX гасыр башы әдәбиятын да психологизм	материалны төркемли, үз фикереңне дәлилли, нәтиҗәләр чыгара, өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белүгә ирешү; геройларның, әхлакый	әйләнә-тирәдәге тормышны мөстәкыйль бәяли белү; төрле чыганаклардан мәгълүматлар таба белү; әдәбиятны теләп, яратып укыга	**Танып-белү күнекмәсе.** 1. Уку һәм танып-белү мәсьәләләрен чишү өчен билге, символ, модель, схемаларны үзгәртү һәм куллана белү күнекмәсе. 3. Аңлап уку. **Регулятив күнекмә.** 1. Теләсә нинди эшчәнлектә иң беренче проблеманы аерып ала, аның чишелеш юлларын билгели, рефлексия ясый. 2.Максатка ирешү юлларын укытучы ярдәмендә планлаштыра белү.	Үзеңдә җаваплылык хисе булдыру.Үзмаксат кую, үз мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен чамалау, үзбәягә сәләтле булу. Шәхеснең әхлакый-рухи сыйфатларын камилләштерү: миллигорурлык,

	идеалларның охшаш һәм аермалы якларын билгеләү күнекмәсенә ия булу; материалны гомумиләштерә белү, әдәби алымнарны табып, шулар нигезендә фәлсәфи фикерне ачыклау күнекмәсенә ия булу; язу һәм сөйләм осталыгына ирешү,	омтылу; әдәби текстны эстетик яктан бәяли белү;сүз сәнгатен халыкның яшәү рәвешен, рухи кыйммәтләрен саклап калган һәм беркетә килгән хәзинә буларак кабул итү;	3. Нәтиҗәгә ирешү процессында үз эшчәнлегенә контроль ясый белү, тәкъдим ителгән шартлар һәм таләпләр рамкасында чынбарлыкны үзгәртүгә юнәлтелгән адымыңның ысулларын билгеләү, үзгәреп торучы ситуацияләрдә үз гамәлләренә төзәтмәләр кертә белү. 5. Сүзлекләрне актив куллана белү сәләтен үстерү. **Коммуникатив күнекмә.** 1. Укытучы һәм яшьтәшләре белән бердәм эшчәнлектә катнаша, яшьтәшләре белән төркемгә берләшә, индивидуаль һәм төркемдә эшли белү күнекмәсе булдыру.	гражданлыкхисләреформалаштыру; әхлакнормаларын, җәмгыятьтәяшәүкагыйдәләренү зләштерү. Башка кешегә, аның уй-фикеренә, дөньяга карашына, мәдәниятенә, теленә, диненә карата аңлы, хөрмәтле һәм игелекле караш. Башка кешеләр белән диалог оештырырга әзер һәм сәләтле булу һәм үзара аңлашуга ирешү.
XX гасыр башы әдәбиятын дасызлану фәлсәфәсе	хикәянең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алу, автор позициясен ачыклый алу һәм аңа үз мөнәсәбәтеңне булдыру күнекмәсенә ия булу; әдәби текстны эстетик бөтенлекле, шул ук вакытта тел-сурәтләү алымнарының, әһәмиятен аңлап бәяли белү;	өйрәнелгән әсәрләрне мөстәкыйль шәрехли белүгә ирешү; әйләнә-тирәдәге тормышны мөстәкыйль бәяли белү; әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен үзләштерү; үз фикереңне дәлилли, киреэксә-үзгәртә-төгәлли, нәтиҗәләр чыгара белү,	**Регулятив күнекмә.** 1.Максатка ирешү юлларын укытучы ярдәмендә планлаштыра белү. 2. Уку мәсьәләләренең дөреслегенә, аны чишкәндәге үз мөмкинлекләреңә бәя бирә белү. **Танып-белү күнекмәсе.** 1. Төшенчәләрне билгели, йомгаклый, дөрес нәтиҗә һәм йомгак ясау күнекмәләре. 2. Уку һәм танып-белү мәсьәләләрен чишү өчен билге, символ, модель, схемаларны үзгәртү һәм куллана белү күнекмәсе. **Коммуникатив күнекмә.** 1. Укытучы һәм яшьтәшләре белән бердәм эшчәнлекне оештыра, яшьтәшләре белән төркемгә берләшә, индивидуаль һәм төркемдә эшли белү күнекмәсе булдыру. 2. Үз хисләреңне, фикерләреңне бирү, үз эшчәнлегеңне планлаштыру; язма һәм телдән, монологик һәм контекст сөйләм төрләрен оста файдалана белү.	Укуга һәм хезмәткә уңай мөнәсәбәттә булу.Үзеңдә җаваплылык хисе булдыру.Шәхесара һәм мәдәниятара аралашуда татар теленә карата ихтирамлы караш булдыру һәм аны яхшы өйрәнү теләге тудыру; аралашу компетенциясе – барлык сөйләм эшчәнлеге төрләренә ия булу, урта сыйныф укучыларына хас булган кызыксыну даирәсенә, психологик һәм төрле аралашу ситуацияләренә бәйле рәвештә туган телдә аралаша белү.
XX гасыр башы әдәбиятын да	әдәби әсәрне аңлап уку, мөстәкыйль үзләштерү	мәсьәләне аңлый, гипотеза куя, үз хисләреңне сүзләр	**Танып-белү күнекмәсе.** 1. Экологик фикерләүне формалаштыру һәм үстерү, аны танып-белү, коммуникатив, социаль практикада һәм	Укуга һәм хезмәткә уңай мөнә-сәбәттә булу.Башка кешегә, аның уй-фикеренә, дөньяга

мәхәббә т фәлсәфә се	күнекмәләренә ия булу; трагедиянең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алу, әсәрнең кайсы төр һәм жанрга каравын аера белү; өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белү; материалны төркемли, гомумиләштерә белү,	ярдәмендә аңлата алу; үз караш-ларыңны раслый һәм дәлилли, әдәбият белеме төшенчәләренә мөрәҗәгать итә белү;милли әдәбияттагы рухи-әхлакый кыйммәтләрне күңелдән уздырып кабул итү;	профессиональ ориентациядә куллана белү. 2. Хәбәрлек сүзләрне тану; төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру. 3 . Төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мәгълүматны таба, анализлый һәм үз эшчәнлегендә куллана белү. **Регулятив күнекмә.** 1. Уку мәсьәләләренең дөреслегенә, аны чишкәндәге үз мөмкинлекләреңә бәя бирә белү. **Коммуникатив күнекмә. 1. У**кылган текстлар буенча сораулар бирә алу. 2. Бирелгән текстларның дәвамын үзлектән сөйләп карау, фикер әйтү, автор фикере белән чагыштыру; бердәм эшчәнлектә мөмкин булган рольләрне билгели белү.	карашына, мәдәниятенә, теленә, диненә, гражданлык позициясенә (карашына) карата аңлы, хөрмәтле һәм игелекле караш. Башка кешеләр белән диалог оештырырга әзер һәм сәләтле булу һәм үзара аңлашуга ирешү.Үзеңдә җаваплылык хисе булдыру. Шәхеснең әхлакый-рухи сыйфатларын камилләштерү: милли горурлык, гражданлык хисләре формалаштыру; әхлак нормаларын үзләштерү.
20-30 нчы еллар әдәбиятында мәхәббәт фәлсәфәсе һәм яңа тормыш өченкөрәш романтикасы	укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алу, аның кайсы төр һәм жанрга каравын аеру; автор позициясен ачыклый алу һәм аңа үз мөнәсәбәтеңне булдыру күнекмәсенә ия булу; әдәби текстны тел-сурәтләү алымнарының үзенчәлекләрен, әһәмиятен аңлап бәяли белү;	сүз сәнгатен халыкның яшәү рәвешен, рухи кыйммәтләрен саклап калган һәм беркетә килгән хәзинә буларак кабул итү;әйләнә-тирәдәге тормыш-ны мөстәкыйль бәяли белү; әхлак нормаларын үзләштерү, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен үтәү.	**Танып-белү күнекмәсе.** 1. Сүзлекләр, башка эзләнү схемаларын актив куллана белү. 2. Электрон эзләү системалары белән узара бәйләнеш булдыру. **Регулятив күнекмә.** 1. Үзконтроль нигезләрен яхшы белү, уку һәм танып-белү процессында үзбәя, карар кабул итә белү.2. Нәтиҗәгә ирешү процессында үз эшчәнлегеңә контроль ясый белү, тәкъдим ителгән шартлар һәм таләпләр рамкасында чынбарлыкны үзгәртүгә юнәлтелгән адымының ысулларын билгеләү, үзгәреп торучы ситуацияләрдә үз гамәлләреңә төзәтмәләр кертә белү. 3. Сүзлекләрне актив куллана белү сәләтен үстерү. **Коммуникатив күнекмә.** 1. Аралашу бурычларын билгели белү һәм аңа туры килгән сөйләм чараларын сайлап ала белү. 2. Үз фикереңне аргументлар китереп, әдәпле яклый белү. 3. Үз хаталарыңны лаеклы рәвештә таный белү һәм аны төзәтә белү.	Укуга һәм хезмәткә уңай мөнә-сәбәттә булу.Башка кешегә, аның уй-фикеренә, дөньяга карашына, мәдәниятенә, теленә, диненә, гражданлык позициясенә (карашына) карата аңлы, хөрмәтле һәм игелекле караш. Башка кешеләр белән диалог оештырырга әзер һәм сәләтле булу һәм үзара аңлашуга ирешү.

Бөек Ватан сугышы чоры әдәбияты	шигырьләрне тиешле интонация, пафос белән, логик басымнарны шигырьдәге мәгъ- нәләргә туры килерлек итеп куеп, тиешле урында паузалар ясап укуга ирешү; образларны күрсәтеп, алар арасындагы бәйләнешләрне аңлата алу; фикер һәм хис тәңгәллеген, сурәтләү чараларын анализлый белү.	Бөек Ватан сугышының максатларын, характерын һәм анда катнашкан халыкларның сугышка мөнәсәбәтен истә тотып, Бөек Җиңүнең кыйммәтен бәяли алу; Бөек Ватан сугышы чорында иҗат ителгән әдә- биятның үзенчәлекләрен күрсәтә белү	**Танып-белү күнекмәсе. 1. У**кучының үз эшчәнлеген мөстәкыйль рәвештә оештыра белүе, бәяләве, үзенең кызыксынучанлык өлкәсен билгеләве; мөстәкыйль рәвештә теманы, куелган проблеманы ача белү, фикер йөртү. **Регулятив күнекмә.** 1. Мөстәкыйль рәвештә уңышының яки уңышсызлыгының сәбәпләрен ачыклый белү. 2. Уңышсызлык ситуацияләреннән чыгу юлларын таба белү. 3. Чынбарлыкны үзгәртүгә юнәлтелгән адымнарның кайсылары уку мәсьәләләрен чишкәндә уңай продукт алуга китерүен үткәнгә карап (ретроспективно) билгеләү. **Коммуникатив күнекмә.** 1. Диалог барышында үз фикереңне дәлилләп бирә, партнер фикерен сорый белү. 2.Аралашу бурычларын билгели белү һәм аңа туры килгән сөйләм чараларын сайлап ала белү. 3. Үз фикереңне аргументлар китереп, әдәпле яклый белү.	Шәхеснең әхлакый-рухи сыйфатларын камилләштерү: милли горурлык, гражданлык хисләре формалаштыру.Укуга һәм хезмәткә уңай мөнәсәбәттә булу.Үзаңны үстерү, милләтне, Ватанны ярату, үзеңдә горурлык һәм гражданлык хисләре булдыру.Башка кешегә, аның уй-фикеренә, дөньяга карашына, мәдәниятенә, теленә, диненә карата аңлы, хөрмәтле һәм игелекле караш.
60-80 нче еллар әдәбияты	әсәрнең язылу вакытына игътибар итеп, сугыш чоры тудырган авырлык, фаҗигаләр һәм аларның сәбәпләре турында аңлата белү; әсәрнең исеменә салынган күчерелмә мәгънәне вакыйгалар белән бәйлитабигать белән тәңгәл килгән матурлыкны - әсәрнең поэтикасын, сәнгатьлелек ча-	өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белүгә ирешү; геройларның, әхлакый идеалларның ох- шаш һәм аермалы якларын билгеләү күнекмәсенә ия булу; төрле чыганаклардан мәгълүматлар таба белү; әдәбиятны теләп, яратып укуга омтылу	**Танып-белү күнекмәсе.** 1. Аңлап уку.Үз эшчәнлеге максатларына туры килгән,соралган информацияне тексттан табу. 2. Текст эчтәлегендә ориентлашу,текстның тулы мәгънәсен аңлау. 3. Тема тирәсендәге төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру. 4. Төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мәгълүматны таба, анализлый һәм үз эшчәнлегендә куллана белү. **Регулятив күнекмә. 1. К**өтелгән нәтиҗәгә ирешә яки ирешә алмау сәбәпләрен аргументлаштырып, үз эшчәнлегеңә бәя бирү. **Коммуникатив күнекмә. 1. И**нформацион һәм коммуникатив уку мәсьәләләрен чишү өчен компьютер технологияләрен куллана белү.2.Аралашу бурычларын билгели белү һәм аңа туры килгән	Шәхеснең әхлакый-рухи сыйфатларын камилләштерү: милли горурлык, гражданлык хисләре формалаштыру; әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен үзләштерү.Укуга һәм хезмәткә уңай мөнәсәбәттә булу.Үзаңны үстерү, милләтне, Ватанны ярату, үзеңдә горурлык һәм гражданлык хисләре булдыру.Башка кешегә, аның уй-фикеренә, дөньяга карашына, мәдәниятенә, теленә, диненә карата аңлы, хөрмәтле
	раларын анализлый белү.		сөйләм чараларын сайлап ала белү. 3. Үз фикереңне аргументлар китереп, әдәпле яклый белү.	һәм игелекле караш.

8 нче сыйныфта татар әдәбиятының эчтәлеге.

Бүлекнең исеме	Кыскача эчтәлек	Тәрбия программасының “Мәктәп дәресе”модуле	Сәг.
Сәнгать төре буларак әдәбият	Әдәбиятның башка сәнгать төрләре арасында урыны. Сүз сәнгатендә тормыш моделен төзү үзенчәлекләре. Тормышны һәм кешенең бай рухи дөньясын танып–белү чарасы буларак әдәбият. Аның әхлакый һәм эстетик яктанкешегә йогынтысы.	педагогик хезмәткәр белән аның укучылары арасында ышанычлы мөнәсәбәтләр урнаштыру, укучыларның педагогик хезмәткәрләрнең таләпләрен һәм үтенечләрен уңай кабул итүгә, аларның игътибарын дәрестә тикшерелә торган мәгълүматка җәлеп итүгә, аларның танып-белү эшчәнлеген активлаштыруга ярдәм итә. ; укучыларның дәрестә гомуми кабул ителгән тәртип нормаларын, өлкән (педагогик хезмәткәрләр) һәм яшьтәшләре (укучылар) белән аралашу кагыйдәләрен, уку дисциплинасы һәм үз-үзеңне оештыру принципларын үтәргә өндәү	
Урта гасырлар әдәбияты. Казан ханлыгы чоры	Казан ханлыгы чорына кыскача тарихи, мәдәни, әдәби күзәтү. Мөхәммәдьярның тормыш юлы турында мәгълүмат. «Нәсыйхәт» шигыре. Борынгы һәм урта гасырлар татар әдәбиятының шәрык әдәбиятына йөз тотып үсү- үзгәрүе, ислам идеологиясенә, фәлсәфәсенә нигезләнүе. Тотрыклы мотивлар: мәрхәмәтлелек, игелекле исем–ат, әхлаклылык, камил инсан һ.б. Урта гасырлар әдәбиятында романтик мотивлар. Үгет–нәсыйхәтчелек. Символик образлар.	укучыларның игътибарын дәресләрдә өйрәнелә торган күренешләрнең кыйммәтле аспектына җәлеп итү, аларның дәрестә бирелә торган социаль әһәмияткә ия мәгълүмат белән эшләвен оештыру – аның турында фикер алышуны башлап җибәрү, укучыларның фикерләре, аңа карата үз карашларын булдыру.	
XIX гасыр әдәбияты. Мәгърифәтчелек әдәбияты	Чорга кыскача тарихи күзәтү. Татарларда мәгърифәтчелек хәрәкәте. Муса Акъегетзадәнең «Хисаметдин менла» повесте. Язучының тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Әдәбиятта яңа төр һәм жанрларның аерымлануы. Повесть жанры. Әсәрнең сюжеты, тема, проблема, идеясе. Мәгърифәтчелек әдәбиятында төп тема - аң-белем, әхлак, тәрбия, һөнәрле булу, төп каршылык – искелек һәм яңалык көрәше. Мәгърифәтле шәхеснең сурәтләнеше: укымышлы, һөнәрле булу, дини кануннарны, Коръәнне яхшы белү. Хатын-кыз азатлыгының алгы планга куелуы.	укучыларга хезмәттәшлек һәм үзара ярдәм итү буенча социаль әһәмиятле тәҗрибә бирә торган, өлгермәүче сыйныфташлары өстендә мотивацияле һәм эрудицияле укучылар шефлыгын оештыру	

XX гасыр башы әдәбиятының үзенчәлеге.	Чорга кыскача тарихи күзәтү. XX гасыр башында сүз сәнгатенең шәрык һәм рус-Европа әдәби-фәлсәфи, мәдәниказанышларын үзләштерүе. Милләт проблемасының үзәккә куелуы, язучыларның әхлакый, фәлсәфи һәм әдәби– эстетик эзләнүләре, тәҗрибәләр. Яңа тип геройлар мәйданга чыгу.	укучыларга җаваплы, гражданлык үз-үзен тотышы, кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек мисалларын күрсәтү аша, уку өчен тиешле текстлар, мәсьәләләрне хәл итү өчен бурычлар, проблемалы ситуацияләр аша уку предметын карап тотуның тәрбия мөмкинлекләреннән файдалану	
XX гасыр башы әдәбиятында дини-суфичыл әсәрләр	М.Гафуриның «Нәсыйхәт» шигыре. Язучының тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Әдәбиятта үгет-нәсыйхәт бирү. М.Гафуриның башлангыч чор иҗатында дидиктика - үгет-нәсыйхәт бирүнең өстенлек алуы. Үгет-нәсыйхәт бирүнең төп мотивы – кешене әхлаклы, аң-белемле итү. Лирик герой ихлас, гадел, ярдәмчел булырга, дөнья малына, аның ләззәтләренә кызыкмаска чакыра. М.Гафури иҗатында Урта гасыр татар әдәбиятыннан килгән традицияләрнең дәвам ителүе. Ритм, рифма, строфа үзенчәлекләре. Габдулла Тукайның «Дустларга бер сүз», «Мәхәббәт», «Бер татар шагыйренең сүзләре» шигырьләре. Тормыш юлын, иҗатын искә төшерү, өстәмә мәгълүматбирү. Шагыйрь иҗатының чорларга бүленеше, һәр чорга хас сыйфатлар. Лирик төр, лирик жанр үзенчәлекләре. Лирик герой образы. Шагыйрь иҗатында күтәрелгән төп мотивлар: уку-гыйлем – татар халкының наданлыгы,артталыгы өчен борчылу, бу хәлдән чыгу юллары турында уйлану; мәхәббәт – эчкерсез саф мәхәббәткә, аның кодрәтенә, хатын-кыз гүзәллегенә дан җырлау; шагыйрь – шагыйрьлек эше милли азатлык өчен көрәш идеясе белән үрелү. Тел-сурәтләү чаралары. Ритм һәм рифма, тезмә, строфа.Гражданлык лирикасы	бу укучыларга теоретик проблеманы мөстәкыйль чишү, үз идеяләрен Формалаштыру һәм рәсмиләштерү күнекмәләрен, башка тикшеренүчеләр эшендә рәсмиләштерелгән башка идеяләргә карата ихтирамлы мөнәсәбәт күнекмәләрен, аудитория алдында халык алдында чыгыш ясау, аргументлау һәм үз карашларын яклау күнекмәләрен алу мөмкинлеге бирәчәк. ; укучыларның игътибарын дәресләрдә өйрәнелә торган күренешләрнең кыйммәтле аспектына җәлеп итү, аларның дәрестә бирелә торган социаль әһәмияткә ия мәгълүмат белән эшләвен оештыру – аның турында фикер алышуны башлап җибәрү, укучыларның фикерләре, аңа карата үз карашларын булдыру.; укучыларга җаваплы, гражданлык үз-үзен тотышы, кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек мисалларын күрсәтү аша уку-укыту предметын карап тоту өчен тәрбия мөмкинлекләреннән файдалану	

XX гасыр башы әдәбиятында психологизм	Шәриф Камалның «Буранда» хикәясе. Язучының тормыш юлын искә төшерү. «Буранда» хикәясендә авторның төп максаты – Мостафаның кичерешләрен аңлату. Ананың хәсрәтле тормышы, төп геройның үкенү сәбәпләре икесенә карата да кызгану хисләре уята. Буран образы – адаштыра торган табигать күренеше генә түгел, Мостафаның әнисенә булган мөнәсәбәтендә зур ялгышуы, адашуы, хәзерге хисләре, күңел халәте. Әсәрнең фаҗигале тәмамлануы, аеруча үкенеч белән тасвирлануы хикәяне онытылмаслык итеп истә калдыра. Әдәби төр, жанрын билгеләү. Образлар системасы: кеше, табигать яки әйбер, ясалма образлар. Кеше образлары: төп геройлар, ярдәмче геройлар, катнашучы геройлар, аталучы геройлар һәм җыелма образлар. Әдәби алымнар: кабатлау, янәшәлек, каршы кую, үткәнгә әйләнеп кайту.Троплар. Әсәрнең пафосы – сентименталь пафос. Язучы стиле. Әдәбияттанәфис-бизәкле стиль.	укучыларның игътибарын дәресләрдә өйрәнелә торган күренешләрнең кыйммәтле аспектына җәлеп итү, аларның дәрестә бирелә торган социаль әһәмияткә ия мәгълүмат белән эшләвен оештыру – аның турында фикер алышуны башлап җибәрү, укучыларның фикерләре, аңа карата үз карашларын булдыру.; укучыларга җаваплы, гражданлык үз-үзен тотышы, кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек мисалларын күрсәтү аша, уку өчен тиешле текстлар, мәсьәләләрне хәл итү өчен бурычлар, проблемалы ситуацияләр аша уку предметын карап тотуның тәрбия мөмкинлекләреннән файдалану	
XX гасыр башы әдәбиятында сызлану фәлсәфәсе	Фатих Әмирханның «Бер хәрабәдә» хикәясе. Язучының тормыш юлын искә төшерү. Хикәядә авыр, кайгылы хәлләрнең сурәтләнүе. Матурлык, Яшьлек, Мәхәббәт, Бәхетнең вакытлы булуы аша тормышның мәгънәсе юклыкка төшенү. Әсәрнең эчке катламын музыка аша бирү: Сөләйман карт елавы, капка, кыңгырау, бакча, сандугач тавышы, гитараның моңлы уйнавы, карчыкның йөткерүе карга каңгылдавы. Әдәби төр, жанрын билгеләү. Образлар системасы: кеше, табигать яки әйбер, ясалма образлар. Кеше образлары: төп геройлар, ярдәмче геройлар, катнашучы геройлар, аталучы геройлар һәм җыелма образлар. Әдәби алымнар: кабатлау, янәшәлек, каршы кую, үткәнгә әйләнеп кайту.Троплар. Әсәрнең пафосы (сентименталь пафос), фәлсәфи фикерләр белән баетылуы. Язучы стиле: хикәя тормыш –яшәешкә ләгънәт укый, экзистенциализм фәлсәфәсен белдерә.	бу укучыларга теоретик проблеманы мөстәкыйль чишү, үз идеяләрен Формалаштыру һәм рәсмиләштерү күнекмәләрен, башка тикшеренүчеләр эшендә рәсмиләштерелгән башка идеяләргә карата ихтирамлы мөнәсәбәт күнекмәләрен, аудитория алдында халык алдында чыгыш ясау, аргументлау һәм үз карашларын яклау күнекмәләрен алу мөмкинлеге бирәчәк. ; укучыларның игътибарын дәресләрдә өйрәнелә торган күренешләрнең кыйммәтле аспектына җәлеп итү, аларның дәрестә бирелә торган социаль әһәмияткә ия мәгълүмат белән эшләвен оештыру – аның турында фикер алышуны башлап җибәрү, укучыларның фикерләре, аңа карата үз карашларын булдыру.; укучыларга җаваплы, гражданлык үз-үзен тотышы, кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек мисалларын күрсәтү аша уку-укыту предметын карап тоту өчен тәрбия мөмкинлекләреннән файдалану	

XX гасыр башы әдәбиятында мәхәббәт фәлсәфәсе	Фәтхи Борнашның «Таһир-Зөһрә» трагедиясе. Язучының тормыш юлы белән танышу. «Таһир-Зөһрә» трагедиясенуку. Драма төренә анализ ясау үзенчәлекләрен искә төшерү. Конфликтын билгеләү. Шигырь белән язылган, дастан сюжетына нигезләнгән булуы, дөнья әдәбиятында киң таралган мәхәббәт һәм мәкер, гаделлек һәм явызлык көрәше.Трагедиянең пафосын (трагик пафос), язучы стилен билгеләү – әдәбиятта нәфис-бизәкле стиль.	укучыларның игътибарын дәресләрдә өйрәнелә торган күренешләрнең кыйммәтле аспектына җәлеп итү, аларның дәрестә бирелә торган социаль әһәмияткә ия мәгълүмат белән эшләвен оештыру – аның турында фикер алышуны башлап җибәрү, укучыларның фикерләре, аңа карата үз карашларын булдыру.; укучыларга җаваплы, гражданлык үз-үзен тотышы, кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек мисалларын күрсәтү аша, уку өчен тиешле текстлар, мәсьәләләрне хәл итү өчен бурычлар, проблемалы ситуацияләр аша уку предметын карап тотуның тәрбия мөмкинлекләреннән файдалану	
20-30 нчы еллар әдәбиятында мәхәббәт фәлсәфәсе һәм яңа тормыш өчен көрәш романтикасы	Кәрим Тинчуринның «Сүнгән йолдызлар» драмасы. Әдипнең тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Драма әсәрләренә анализ ясау үзенчәлекләре. Фаҗигале драма жанрында язылган әсәрнең сюжет-композициясен ачыклау. Кеше бәхете темасының бирелеше, драманың проблема, идеясен билгеләү . Төп образларга характеристика бирү, сәнгатьчә эшләнешен өйрәнү. Портрет. Психологизм . Язучы стиле - фаҗигале. 30 нчы еллар әдәбиятында көрәш романтикасын сурәтләү. Тормышны матурлап, шартлылык кануннарына буйсындырып тасвирлау. Заманга хас яңа герой эзләү. Әдәби барыш: чор әдәбияты. Һади Такташның «Алсу» поэмасы. Үз чорының кичерешләрен, каршылыкларын чагылдырган иң популяр, танылган шагыйрь, прозаик, драматург буларак тормышы, иҗаты белән таныштыру. «Алсу» поэмасында яшьлекнең, көрәш романтикасының сурәтләнеше. Әдәби төр һәм жанрлар. Лиро-эпик жанр – поэма. Әдәби әсәрдәге образлылык. Образ, символ, деталь. Кеше образлары: төп герой, ярдәмче герой, катнашучы геройлар, җыелма образлар. Характер. Лирик герой, лирик “мин”, автор образы, автор позициясе. Әдәби әсәр. Эчтәлек һәм форма. Тема, проблема, идея, пафос. Идеал. Әсәрдә сурәтләнгән дөнья. Пейзаж, портрет. Әдәби иҗат. Сәнгати алымнар һәм стиль. Әдәби алымнар:	бу укучыларга теоретик проблеманы мөстәкыйль чишү, үз идеяләрен Формалаштыру һәм рәсмиләштерү күнекмәләрен, башка тикшеренүчеләр эшендә рәсмиләштерелгән башка идеяләргә карата ихтирамлы мөнәсәбәт күнекмәләрен, аудитория алдында халык алдында чыгыш ясау, аргументлау һәм үз карашларын яклау күнекмәләрен алу мөмкинлеге бирәчәк. ; укучыларның игътибарын дәресләрдә өйрәнелә торган күренешләрнең кыйммәтле аспектына җәлеп итү, аларның дәрестә бирелә торган социаль әһәмияткә ия мәгълүмат белән эшләвен оештыру – аның турында фикер алышуны башлап җибәрү, укучыларның фикерләре, аңа карата үз карашларын булдыру.; укучыларга җаваплы, гражданлык үз-үзен тотышы, кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек мисалларын күрсәтү аша уку-укыту предметын карап тоту өчен тәрбия мөмкинлекләреннән файдалану	

	кабатлау, янәшәлек, каршы кую. Тел–стиль чаралары (лексик, стилистик, фонетик чаралар һәм троплар). Тезмә һәм чәчмә сөйләм үзенчәлекләре. Ритм һәм рифма, тезмә, строфа. Гадел Кутуйның «Тапшырылмаган хатлар» повесте. Язучының тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Конфликт, сюжет, сюжет элементлары. Композиция: тышкы һәм эчке корылыш. Тема, проблема, идея, пафос. Идеал. Психологизм. Мәхәббәт, гаилә кору темасын ачу. Конфликтның кемнәр арасында баруы, сәбәпләре, чишелеше ягыннан әсәрне		
	анализлау. Төп конфликтның эчке конфликт булуына басым ясау. Галиянең хатларны үзе өчен язуын ачыклау. Сюжет этапларыначу. Эпистоляр повесть жанры.		
Бөек Ватан сугышы чоры әдәбияты	Фатих Кәримнең «Сибәли дә сибәли», «Ант», «Ватаным өчен», «Теләк», «Сөйләр сүзләр бик күп алар», «Бездә яздыр», «Газиз әнкәй» шигырьләре. Тормыш юлы турында мәгълүмат. Иҗатының чорларга бүленеше. Сугыш чоры иҗатының үзенчәлекләре: җиңүгә ышаныч белән илен сакларга ант итү; лирик геройның рухи дөньясы баю; яшәү һәм үлү турында фәлсәфи уйлануы; фашизмга нәфрәт хисләре; туган ягын, якыннарын сагыну. Гражданлык лирикасы, күңел лирикасы.Сугыш чорында шагыйрь иҗатының поэма һәм баллада жанрында иң югары ноктага җитүе. «Кыңгыраулы яшел гармун» поэмасында сугышчының күңел дөньясы, хис-кичерешләрен лирик планда сурәтләү. «Сибәли дә сибәли» шигырендә сугыш фаҗигасен табигать күренешләре, тел-сурәтләү чарасы сынландыру, әдәби алым кабатлау аша	укучыларның игътибарын дәресләрдә өйрәнелә торган күренешләрнең кыйммәтле аспектына җәлеп итү, аларның дәрестә бирелә торган социаль әһәмияткә ия мәгълүмат белән эшләвен оештыру – аның турында фикер алышуны башлап җибәрү, укучыларның фикерләре, аңа карата үз карашларын булдыру. укучыларга хезмәттәшлек һәм үзара ярдәм итү буенча социаль әһәмиятле тәҗрибә бирә торган, өлгермәүче сыйныфташлары өстендә мотивацияле һәм эрудицияле укучылар шефлыгын оештыру	

	тасвирлау.		
60-80 нче еллар әдәбияты	XX гасырның икенче яртысында татар әдәбиятының милли нигезләргә кайтуы. Шушы чорда яңа жанрларның, тема-мотивлар, әдәби формаларның аваз салуы. Әдәбиятның яңалыкка омтылышы: яңа иҗади агымнарга, жанр формаларына, темаларга мөрәҗәгать итү, әдәби герой мәсьәләсендә эзләнүләр. Азатлык, шәхес иреге, фикер хөрлеге мәсьәләләренең куелышы Гомәр Бәшировның «Туган ягым – яшел бишек» автобиографик повесте. (кыскартып). Язучының тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Повестьта халык тормышының тулы бер панорамасы чагылу. Әсәрдә туган ил, халкың белән горурлану хисе тасвирлана, повесть укучыларда хезмәткә, туган җиргә мәхәббәт тәрбияли. Сурәтләнгән геройларның, вакыйга-күренешләрнең тормышчан булуы, шулар аша әдип татар авылының үткәнен һәм бүгенгесен, борынгыдан килгән гореф-гадәтләрен, йолаларын, халыкның күңел байлыгын, гомумән, милли сыйфатларын тасвирлый. Г.Бәширов - портрет, табигатьбизәкләре, характер остасы; Гумәробразының бирелеше. Тел–стиль чаралары (лексик, стилистик, фонетик чаралар һәм троплар). Әдәби сөйләм: хикәяләү, сөйләшү (диалог), сөйләү (монолог). Чәчмә сөйләм үзенчәлекләре. Язучы стиле. Аяз Гыйләҗевнең “Язгы кәрваннар” повестеЯзучының тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Повесть жанры. Хикәяләү, сурәтләү, бәяләү катламнары. Әдәби әсәрдәге образлылык: әдәби деталь, җыелма һәм символик образларның әсәр	бу укучыларга теоретик проблеманы мөстәкыйль чишү, үз идеяләрен Формалаштыру һәм рәсмиләштерү күнекмәләрен, башка тикшеренүчеләр эшендә рәсмиләштерелгән башка идеяләргә карата ихтирамлы мөнәсәбәт күнекмәләрен, аудитория алдында халык алдында чыгыш ясау, аргументлау һәм үз карашларын яклау күнекмәләрен алу мөмкинлеге бирәчәк. ; укучыларның игътибарын дәресләрдә өйрәнелә торган күренешләрнең кыйммәтле аспектына җәлеп итү, аларның дәрестә бирелә торган социаль әһәмияткә ия мәгълүмат белән эшләвен оештыру – аның турында фикер алышуны башлап җибәрү, укучыларның фикерләре, аңа карата үз карашларын булдыру.; укучыларга җаваплы, гражданлык үз-үзен тотышы, кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек мисалларын күрсәтү аша уку-укыту предметын карап тоту өчен тәрбия мөмкинлекләреннән файдалану	

	эчтәлеген ачудагы əһәмияте. Повестьны эчтәлек һәм форма ягыннан анализлаганда, хронотоп, архетипны ачыклау. Тел-стиль чаралары. Әсәр исеменең эчке һәм тышкы мәгънәгә ия булуы. Заманга тәнкыйди бәя. Язучы стиленең үзенчәлекләре. Миргазиян Юныс “Биектә калу” (“Шәмдәлләрдә генә утлар яна”) повесте Язучының тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Повесть жанры. Хикәяләү, сурәтләү, бәяләү катламнары. Әдәби әсәрдәге образлылык: әдәбидеталь, җыелма һәм символик образларның әсәр эчтәлеген ачудагы əһәмияте. Повестьны эчтәлек һәм форма ягыннан анализлаганда, хронотоп, архетипны ачыклау. Тел-стиль чаралары. Әсәр исеменең эчке һәм тышкы мәгънәгә ия булуы. Заманга тәнкыйди бәя. Язучы стиленең үзенчәлекләре. Сөйләм үстерү Әдәби әсәргә бәя Равил Фәйзуллинның «Җаныңның ваклыгын сылтама заманга…», «Аккошлар», «Мин сиңа йомшак таң		
	җиле…»“Вакыт”, “Якты моң”, һәм кыска шигырьләре. Шагыйрьнең тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Иҗатка 60 нчыеллардакилүе, яңача ритмика, рифма, образларсистемасытудыруы. Р.Фәйзуллинкыскаформаларгамөрәҗәгатьитә, аларда метафора алгыплангачыга. Лирик әсәрләргә анализ ясауүзенчәлекләре. Табигыйхис-кичерешләрчагылыштапканшигырьләренең җырларбулыпкитүе. Фәлсәфи лирика. Туфан Миңнуллинның «Әлдермештән Әлмәндәр» моңсу комедиясе. Әдипнең тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Драма әсәрләренә анализ ясау үзенчәлекләре. Каршылыкның төрләре: төп сюжет сызыгында тышкы каршылык Әлмәндәр һәм Әҗәл арасында, эчке каршылык Әҗәл күңелендә; ярдәмче сюжет сызыкларында тышкы каршылык Әлмәндәр белән Өммия, Әлмәндәр белән Искәндәр арасында формалаша. Төп сюжет сызыгындагы эчке каршылыкның төп каршылык булуы. Әсәрнең фәлсәфи фикерләр белән баетылуы. Әлмәндәр		

	образының бирелеше, аның замандаш сыйфатларын туплаган, халыкчан образ-характер булуы. Комедиянең тел-сурәтләү чараларына, кинаяле тезмәләргә байлыгы. Реаль тормыш картиналарының шартлылык һәм символлар белән тыгыз кушылып китүе, шуның белән әсәрдәге төп идеяне тулырак ачуга ирешү. Фәнис Яруллинның «Җилкәннәр җилдә сынала» повесте. Әдипнең тормышы, иҗаты турында мәгълүмат бирү. «Җилкәннәрҗилдәсынала» повестенең– автобиографик повесть булуы. Кешенеданлау, зурлаутемасыныңбирелеше. Тема, проблема, идея, пафос. Идеал. Язучы стиле. Мөдәррис Әгъләмовның «Каеннар булсаң иде», «Учак урыннары» шигырьләре. Шагыйрьнең тормыш юлы, иҗаты белән таныштыру. Классик шигырьгә йөз тотып иҗат итүе. Кешене данлау, зурлау темасының бирелеше. Лирик әсәрләргә анализ ясау үзенчәлекләре. Лирик жанрлар: гражданлык лирикасы, күңел лирикасы. Әдәби алымнар: кабатлау, янәшәлек, каршы кую, үткәнгә әйләнеп кайту (ретроспекция). Шигырь төзелеше. Язучы стиле: экзистенциаль башлангыч.		
	Барысы		34

Календарь-тематик план

№	Өйрәнелә торган бүлек, дәрес темасы	Укучыларның төп эшчәнлек төрләре	вакыты	
			план	фактик
1	Сәнгать төре буларак әдәбият Казан ханлыгы чорына кыскача тарихи, мәдәни, әдәби күзәтү. Мөхәммәдьярның тормыш юлы турында мәгълүмат. Мөхәммәдьярның «Нәсыйхәт» шигыре.	Сорауларга тулы һәм төгәл җаваплар бирергә күнегү. Әңгәмә кора белү. Казан ханлыгы чорына кыскача тарихи, мәдәни, әдәби күзәтү ясау. Урта гасырлар әдәбиятында романтик мотивлар һәм үгет–нәсыйхәтчелекне аңлату.	1.09	
2-4	Чорга кыскача тарихи күзәтү. Татарларда мәгърифәтчелек хәрәкәте. Муса Акъегетзадәнең «Хисаметдин менла» повесте.	Чорга кыскача тарихи күзәтү ясау. Татарларда мәгърифәтчелек хәрәкәтен аңлату. Мәгърифәтчелек әдәбиятында төп тема - аң-белем, әхлак, тәрбия, һөнәрле булу, төпкаршылык – искелек һәм яңалык көрәше булуын ачыклау.	8.09 15.09 22.09	
5	XX гасыр башы әдәбиятының үзенчәлеге. М.Гафуриның тормышы һәм иҗаты. «Нәсыйхәт» шигыре. Г.Тукайның тормышы һәм иҗаты. Г.Тукайның «Дустларга бер сүз», «Мәхәббәт», «Бер татар шагыйренең сүзләре» шигырьләре. Г.Тукай иҗатында дин фәлсәфәсе.	XX гасыр башында сүз сәнгатенең шәрык һәм рус-Европа әдәби-фәлсәфи, мәдәни казанышларын үзләштерүен ачыклау М.Гафуриның башлангыч чор иҗатында дидиктика - үгет-нәсыйхәт бирүнең өстенлек алуын аңлату. М.Гафури иҗатында Урта гасыр татар әдәбиятыннан килгәнтрадицияләрнең дәвам ителүен ачыклау. Шагыйрь иҗатында күтәрелгән төп мотивлар: уку-гыйлем –татар халкының наданлыгы, артталыгы өчен борчылу, бу хәлдән чыгу юллары турында уйлану; мәхәббәт – эчкерсез саф мәхәббәткә, аның кодрәтенә, хатын-кыз гүзәллегенә дан җырлау икәнлеген ачыклау. Шагыйрь иҗатында күтәрелгән дин фәлсәфәсен өйрәнү.	29.09	
6	**БСҮ.** Г.Тукай иҗаты буенча инша язарга әзерләнү.	Җөмләләрне эзлекле рәвештә бәйләнешкә кертеп, Г.Тукай турында язма сөйләмоештыру.	6.10	
7	Ш.Камал “Буранда”хикәясе. Күңел газаплары аша рухи үсешкә.	«Буранда» хикәясендә авторның төп максаты – Мостафаның кичерешләрен аңлатуикәнлеген ачыклау.	13.10	
8	Ф.Әмирхан “Бер хәрабәдә...” хикәясе. К.Тинчуринның тормышы һәм иҗаты. “Искәндәр” хикәясе.	Әдәби төр, жанрын билгеләү. Образлар системасын ачыклау. 30 нчы еллар әдәбиятында көрәш романтикасын сурәтләү икәнлеген ачыклау.	20.10	

9	Фәтхи Борнашның тормышы һәм иҗаты. «Таһир-Зөһрә» трагедиясе.	Драма төренә анализ ясау үзенчәлекләрен искә төшерү. Конфликтын билгеләү.	27.10	
10	Фәтхи Борнашның «Таһир-Зөһрә» трагедиясендә мәхәббәт һәм мәкер, гаделлек һәм явызлык көрәше проблемалары. Фәтхи Борнашның «Таһир-Зөһрә» трагедиясендә конфликт	Дөнья әдәбиятында киң таралган мәхәббәт һәм мәкер, гаделлек һәм явызлык көрәшенең бирелешен ачыклау.	10.11	
11	К.Тинчурин – драматург. К.Тинчуринның “Сүнгән йолдызлар” әсәрендә эчке һәм тышкы конфликтлар.	Язучы иҗаты буенча хронология булдыру. Драма әсәрләренә анализ ясау үзенчәлекләрен кабатлау. Фаҗигале драма жанрындаязылган әсәрнең сюжет-композициясен ачыклау.	17.11	
12	К.Тинчуринның “Сүнгән йолдызлар” әсәрендә бәхет темасы.	Кеше бәхете темасының бирелеше, драманың проблема, идеясен билгеләү.	24.11	
13	К.Тинчуринның “Сүнгән йолдызлар” әсәренең сәнгатьчә эшләнеше.	Төп образларга характеристика бирү, сәнгатьчә эшләнешен өйрәнү.	1.12	
14	Һ.Такташның тормышы һәм иҗаты. “Алсу” поэмасы.	Үз чорының кичерешләрен, каршылыкларын чагылдырган иң популяр, танылган шагыйрь, прозаик, драматург буларак тормышы, иҗаты белән танышу.	8.12	
15	Гадел Кутуйның тормышы һәм иҗаты. «Тапшырылмаган хатлар» повесте.	Язучы иҗаты буенча хронология булдыру.	15.12	
16	Гадел Кутуйның «Тапшырылмаган хатлар» повестенда конфликт	Мәхәббәт, гаилә кору темасын ачу. Конфликтның кемнәр арасында баруы, сәбәпләре, чишелеше ягыннан әсәрне анализлау.	22.12	
17	Гадел Кутуйның «Тапшырылмаган хатлар» повестенең сюжет-композиция үзенчәлекләре һәм стиль үзенчәлекләре	Төп конфликтның эчке конфликт булуына басым ясау.	29.12	
18	Бөек Ватан сугышы чоры әдәбияты Фатих Кәримнең тормышы һәм иҗаты. «Сөйләр сүзләр бик күп алар», «Ант», «Ватаным өчен» шигырьләре. Фатих Кәримнең«Сибәли дә сибәли»,«Теләк», «Бездә яздыр» шигырьләре.	Бөек Ватан сугышы чоры әдәбияты үзенчәлекләре белән танышу. Ф.Кәрим иҗаты буенча хронология төзү Сугыш чорында шагыйрь иҗатының поэма һәм баллада жанрында иң югары ноктага җитүен ачыклау.	12.01	

19	Гомәр Бәшировның тормышы һәм иҗаты. «Туган ягым – яшел бишек» автобиографик повесте.	Г.Бәширов иҗаты буенча хронология төзү.	19.01	
20	Гомәр Бәшировның «Туган ягым – яшел бишек» повестенда халык тормышының бирелеше. Г.Бәширов - портрет, табигатьбизәкләре, характер остасы.	Повестьта халык тормышының тулы бер панорамасы чагылганлыгын билгеләп күрсәтү. Сурәтләнгән геройларның, вакыйга-күренешләрнең тормышчан булуы, шулар ашаәдип татар авылының үткәнен һәм бүгенгесен, борынгыдан килгән гореф-гадәтләрен, йолаларын, халыкның күңел байлыгын, гомумән, милли сыйфатларынтасвирлавын аңлату.	26.01	
21	**БСҮ.** “Татар әдәбиятында туган як темасы” дигән темага сочинение язарга әзерләнү.	Җөмләләрне эзлекле рәвештә бәйләнешкә кертеп, татар әдәбиятында туган як темасының бирелеше турында язма сөйләм оештыру.	2.02	
22	Аяз Гыйләҗевнең тормышы һәм иҗаты. Аяз Гыйләҗевнең “Язгы кәрваннар” әсәрендә хикәяләү, сурәтләү, бәяләү катламнары.	Аяз Гыйләҗев иҗаты буенча хронология төзү. Әсәрдәге хикәяләү, сурәтләү, бәяләү катламнарын ачыклау.	9.02	
23	Аяз Гыйләҗевнең “Язгы кәрваннар” әсәрендә төп образлар.	Төп образларга бәя бирү.	16.02	
24	Аяз Гыйләҗевнең “Язгы кәрваннар” әсәрендә кулланылган тел-стиль чаралары.	Аяз Гыйләҗевнең “Язгы кәрваннар” әсәрендә кулланылган тел-стиль чараларыначыклау.	1.03	
25	М.Юныйсның тормышы һәм иҗаты. “Биектә калу” (“Шәмдәлләрдә генә утлар яна”) повесте	Әдәби әсәрдәге образлылык: әдәби деталь, җыелма һәм символик образларның әсәрэчтәлеген ачудагы әһәмиятен билгеләү.	15.03	
26	М.Юныйсның “Биектә калу” (“Шәмдәлләрдә генә утлар яна”) повесте хикәяләү, сурәтләү, бәяләү катламнары.	Әсәрдәге хикәяләү, сурәтләү, бәяләү катламнарын ачыклау.	22.03	
27	М.Юныйсның “Биектә калу” (“Шәмдәлләрдә генә утлар яна”) повестенда төп образлар.	Төп образларга бәя бирү.	5.04	
28	Туфан Миңнуллинның тормыш юлы һәм иҗаты. «Әлдермештән Әлмәндәр» төпобразлар моңсу комедиясе.	Туфан Миңнуллин иҗаты буенча хронология төзү.	12.04	

29	Туфан Миңнуллинның «Әлдермештән Әлмәндәр» комедиясендә эчке һәм тышкы конфликтлар һәм төп образлар	Туфан Миңнуллинның «Әлдермештән Әлмәндәр» комедиясендә эчке һәм тышкыконфликтларны табу.	19.04	
30	Туфан Миңнуллинның «Әлдермештән Әлмәндәр» комедиясендә шартлылык һәм символлар.	Реаль тормыш картиналарының шартлылык һәм символлар белән тыгыз кушылып китүен, шуның белән авторның әсәрдәге төп идеяне тулырак ачуга ирешүен күзәтү.	26.04	
31	Фәнис Яруллинның тормышы һәм иҗаты. «Җилкәннәр җилдә сынала» повесте.	Фәнис Яруллин иҗаты буенча хронология төзү.	3.05	
32	Фәнис Яруллинның «Җилкәннәр җилдә сынала» повестенда кешене данлау, зурлау темасының бирелеше.	«Җилкәннәрҗилдәсынала» повестеныңавтобиографик повесть булуын дәлилләп аңлату.	10.05	
33	Фәнис Яруллинның «Җилкәннәр җилдә сынала» повестенда тема, проблема, идея, пафос.	Фәнис Яруллинның «Җилкәннәр җилдә сынала» повестенда кешене данлау, зурлаутемасының бирелешен ачыклау.	17.05	
34	Равил Фәйзуллинның тормышы һәм иҗаты. «Җаныңның ваклыгын сылтама заманга…», “Вакыт” шигырьләре. Равил Фәйзуллинның «Аккошлар», «Мин сиңа йомшак таң җиле…» “Якты моң” һәм кыска шигырьләре. Мөдәррис Әгъләмовның тормышы һәм иҗаты. «Каеннар булсаң иде», «Учак урыннары» шигырьләре. Мөдәррис Әгъләмовның “Җил дә җил”, “Без”, “Сабантуй” шигырьләре. Йомгаклау дәресе	Равил Фәйзуллин иҗаты буенча хронология төзү. Лирик әсәрләргә анализ ясаукүзенчәлекләрен кабатлау. Равил Фәйзуллинның яңача ритмика, рифма, образлар системасы тудыруын ачыклау. Мөдәррис Әгъләмов иҗаты буенча хронология төзү. Шигырьләрдә кешене данлау, зурлау темасының бирелешен күзәтү.	24.05	

Әдәбият исемлеге

1. Әдәбият белеме: Терминнар һәм төшенчәләр сүзлеге. – Казан “Мәгариф”, 2007.

2. Әдәбият: татар урта гомуми белем бирү мәктәпләренең 8 нче сыйныфлары өчен дәреслек-хрестоматия. А.Г.Әхмәдуллин, Ф.Ә.Ганиева. Казан,”Мәгариф” нәшрияты,2006.

3. Гыймадиева Н.С. Дәрестә һәм дәрестән соң – Казан: Яңалиф, 2008.

4. Заһидуллина Д.Ф.. Закирҗанов Ә.М. Татар әдәбияты: Теория. Тарих. – Казан: Мәгариф, 2006.